

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационния труд

АНТИКРИЗИСНО УПРАВЛЕНИЕ НА БАНКОВАТА СИСТЕМА НА УКРАИНА В СЪВРЕМЕННИТЕ УСЛОВИЯ

На Виктория Степановна Стойка

За присъждане на научната степен „доктор на икономическите науки“ ПН
3.7 „Администрация и управление“, докторска програма „Организация и
управление извън сферата на материалното производство“

Рецензент: професор д-р Емил Панушев

Основание за представяне на рецензията: заповед 708/21.06.2017 на
Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ за участие в състава на научното
жури по защита на дисертационния труд.

Представеният за рецензиране дисертационен труд е посветен на съвременни аспекти на функционирането на банковата система на Украйна. Обществено-политическите процеси оказват дестабилизиращо влияние върху банковата система, поради което разработката изследва подходите за антикризисно регулиране, както и възможностите за управление на риска. Важен аспект на анализа е депозитната политика на банките като един от пътищата за повишаване доверието във финансовата система за повишаване на стабилността на банките. Наред с това автора разглежда и възможността за използване на банкови практики от други държави за подобряване на институционалната структура на банковата система в Украйна.

АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ

Дисертационният труд на Виктория Степановна Стойка е особено актуален, предвид предизвикателствата пред съвременната банкова система от пренасянето на външни въздействия, както и поведението на чуждестранните инвеститори и банки. Анализът на дейността на банките от гледна точка на тяхната капиталова адекватност и поведението им при формирането на привлечени средства има важно значение за стабилността на икономиката и предпоставка за управление на риска.

Авторът задълбочено е изследвал динамиката на показатели на капиталовата адекватност на банките в Украйна и очертава стъпките при въвеждането на изискванията на Базел III. Подробният анализ на структурата на депозитите, отразява възможностите и поведението на банките в условията на нестабилна икономическа среда.

Методиката на дисертационния труд е издържана в научно отношение, тъй като се базира на задълбочено познаване на изследванията в разглежданата област в страната и достиженията на водещи изследователи в света. Това е дало възможност на автора да разработи и приложи съвременни концепции за управлението на банките в условията на влошена макроикономическа среда и намирането на институционални подходи за подобряване функционирането на банковата система.

НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ РЕЗУЛТАТИ

В представеният дисертационен труд са разработени подробно и разширено редица аспекти на иновационния процес в банковата сфера на Украйна, които са дали основание на автора да формулира изводи и оценки. Техният приносен характер може да се систематизира в следните направления:

- Подробно са изследвани обективните условия за възникването на банкови кризи. Авторът е систематизирал виждания и тези в научната литература и предлага свое определение за банкова криза, което има амбицията да отлечи от широко използваното понятие финансова криза. Задълбочено са изследвани аспектите на антикризисното регулиране и мерките, които се прилагат. Анализът показва, че въпреки наличието на множество инструменти, при банковите кризи в Украйна централната банка и правителството не ги прилагат. Систематизирането на тези знания е важен научен принос – дело на дългогодишната работа на докторанта.
- Важна страна на изследването е проблемът с капитализацията на банковата система. Представени са съществуващи в литературата виждания и са формулирани концептуални виждания за ролята на капиталовата адекватност при функционирането на банковата система. Оценката за ниската капиталова адекватност на банките в Украйна, кореспондира с вижданията на автора за ограничените възможности за набиране на ресурс. Интересен е извода, че пътя на въвеждането на изискванията по Базел III е съпроводен с отлив на капитали от украинската банкова система. Изследването на тези процеси има съществен научен принос в развитието на теорията и практиката на банковото дело в Украйна.
- Съществен научно-приложен принос имат резултатите от изследването на формирането на депозитните ресурси на банките в Украйна и насоките за повишаване на доверието в тях. Тази дейност е важна за повишаване на макроикономическата стабилност в страната и ефективността на банковата система.

Отлива на депозити от банките в кризисните моменти и неефективното рефинансиране от централната банка са дефинирани като основни фактори за разработване и прилагане на активна депозитна политика. Формулирани са препоръки за създаване на институцията финансов омбудсман за повишаване на качеството на регулиране на финансовия сектор в Украйна.

- Важен принос в изследванията на Виктория Степановна Стойка са систематизирането на подходите при определянето на банковия риск и предложената класификация на вътрешни и външни. Като най-съществен компонент е изтъкнато качеството на кредитния портфейл на украинските банки, което увеличава кредитния риск. Авторът изтъква същественото място на стрес-тестовете като метод за индикация на финансовата стабилност на страната и ролята на централната банка за неговото осъществяване.
- Интересен аспект в дисертационния труд е систематизиране на резултати от световната практика на банковата система с цел прилагане на подходящи механизми за повишаване на качеството на антикризисното управление на банките в Украйна. Представени са дейности на държавни банки в развитите икономики и са формулирани изводи за необходимостта от създаването на национална банка за развитие в Украйна. Представени са и виждания за използване на ислямското банкиране, както и практиката на кооперативните банки в някои европейски държави. Стремешът на Виктория Степановна Стойка е да потърси адекватни модели за подобряване на институционалното функциониране на банковата система в Украйна.

Така представените научни и научно-приложни приноси са дело на автора. Те са резултат от задълбоченото изследване на процесите на реформи в банковия сектор на Украйна, както и на ясно дефинирани изводи, относно необходимостта от подобряване на доверието в банковата система чрез намиране на нови форми на организация на банковата дейност в интерес на националното стопанство.

Разработката на представените тези са осъществени в Черкаския учебно-научен институт към Държавното висше учебно заведение „Университет по банково дело”, „Реформиране на финансово-кредитната система: методология и практика” (№ГР0115U005652), Ужгородския търговско-икономически институт към Киевския национален търговско-икономически университет. в рамките на която авторът е изследвал особеностите на надеждността на банковото развитие. Това показва, че изследванията на Виктория Степановна Стойка имат значим принос за развитието на националната теория и практика в областта на банковото дело.

Представените публикации съдържат съществени части от научните изследвания на автора, които са представени в дисертационния труд. Участието в редица национални и международни форуми са позволили на автора да апробира изводите от своите изследвания и да ги направи достояние на специалисти в банковата система. Посочените публикации са в реномирани издания, което повишава тяхното качество и научна стойност.

ОЦЕНКА НА АВТОРЕФЕРАТА

Автореферата на дисертационния труд на Виктория Степановна Стойка е с обем 36 страници и е разработен съобразно изискванията. Той отразява подробно методологията и съдържанието на дисертационния труд.

Представени са публикациите и справка за приносните моменти с научен и научно-приложен характер.

КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ

Към дисертационния труд биха могли да се отправят критични бележки, които имат характер на препоръки за бъдеща работа.

На първо място, значителния брой на ограниченията, приети от автора и съсредоточаването върху депозитната дейност не дават представа за инвестиционната дейност и особено възможността за финансиране на националната икономика с оглед повишаване стабилността на икономиката и финансовата система. Това би могло да бъде обект на бъдещи разработки за което определено има предпоставки в настоящия дисертационен труд.

На второ място, предлагането на модела на ислямското банкиране, чиято ефективност е силно надценена, едва ли би могло да се третира като възможност за страна, която е източно православна. Дори и в ислямските държави тази дейност има ограничено приложение – около 25 % от банковите услуги.

Посочените критични бележки не намаляват качеството и количеството на получените резултати и приноси.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд е посветен на важни аспекти на функционирането на банковата система на Украйна и мерките за повишаване на стабилността на нейното функциониране. Разработката притежава необходимите съществени научни приноси, поради което препоръчвам на Уважаемото научно жури да присъди на Виктория Степановна Стойка научната степен „доктор на икономическите науки“.

28.06.2017 г.

гр. Варна

Рецензент:

/проф. д-р Емил Панушев/